

การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู
The Research and Development of Local Fabric Products of the Native
Weaving Ban Kut Du Groups in Nong Bua Lam Phu Province

ภูมินทร์ แสนเจริญสุข*

Pumin Sanjaroensuk

ภัทรธิรา ผลงาม**

Patthira Phon-ngam

Received : February 27, 2017

Revised : August 9, 2017

Accepted : September 12, 2017

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู 2. ศึกษากระบวนการทอผ้า ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู และ 3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน สมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จำนวน 5 คน พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง พัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภู พาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภู อุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 คน ตัวแทนจากเทศบาลตำบลกุดตุ้ม จำนวน 10 คน โดยการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจในการบริโภคผ้าทอพื้นเมืองของผู้บริโภค จำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) บริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม กลุ่มทอผ้าก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2510 ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 จัดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มขึ้นที่เทศบาลตำบลกุดตุ้ม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 22 คน 2) กระบวนการผลิตผ้าทอของกลุ่มฯ จะทอผ้าฝ้ายมัดหมี่เป็นหลัก โดยการเตรียมเส้นด้ายยืน ด้วยการเก็บตะกอก การเดิน เส้นด้ายยืน (การคันเครือ) และการร้อยพื้นหริ การเตรียมเส้นพุ่ง ด้วยการกวักฝ้าย การคันลำหมี่หรือปอยหมี่ การมัดหมี่ การย้อมสี การแก้มี่ การแต้มหมี่ การกวักฝ้ายมัดหมี่ การปั่น หลอดหมี่หรือการปั่นหลอด (กรอ) การสับทูก และการทอผ้าฝ้ายมัดหมี่ ปัญหาพบว่า มีปัญหาด้านลวดลายผ้า ด้านการย้อมผ้าและด้านกระบวนการผลิต วัตถุดิบ ด้านอุปกรณ์ ด้านทักษะการผลิตและด้านเงินทุน และมีความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง มีความต้องการลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มและชุมชน ต้องการย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติ ต้องการฟื้นฟูและอนุรักษ์กระบวนการทอผ้าแบบดั้งเดิมไว้ และ 3) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีการออกแบบลวดลายผ้า ได้ลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม และชุมชน คือ ลายกู่ก้องบังไฟแสน แล้วจึงลงมือปฏิบัติทอผ้า ซึ่งมีการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ คือ แก่นขนุน แก่นฝาง แก่นหาด เปลือกประดู่ เปลือกต้นลิ้นฟ้า ใบหูกวาง ใบส้มมอ ใบยูคา และใบขี้เหล็ก

*หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Doctor of Philosophy Program Department of Regional Development Strategy Loei Rajabhat University

**อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

คำสำคัญ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์ / ผ้าทอพื้นเมือง / กระบวนการผลิต / การออกแบบลายผ้า / การยอมรับธรรมชาติ

ABSTRACT

This research and development aimed to 1. investigate the context of Ban Kut Du traditional textile weaving group, Nong Bua Lam Phu Province, 2. determine the weaving process, problems and need for textile products development of Ban Kut Du traditional textile weaving group, and 3. develop the textile products of local fabric products of the native weaving, regarding to the participation of relevant members. The sample were 100 consumers groups, 2 community leaders, 5 members of Ban Kut Du traditional textile weaving group, 5 representatives from developers of Non Sang district, Nong Bua Lam Phu Province, Nong Bua Lam Phu Provincial Commercial Office, Nong Bua Lam Phu Provincial Industrial Office and 10 representatives from Kut Du Sub-district Municipality. The quantitative data were analyzed by percentage, frequency, mean and standard deviation whilst the qualitative data were analyzed by content analysis. Findings were as follows 1) The context of Ban Kut Du traditional textile weaving group was revealed that the group was established in 1967 and was registered in 2012 at Kut Du sub-district Municipality. Currently, there are 22 members and the location of the group is the group chairman's house. 2) The weaving process, problems and need for textile product development of traditional textile weaving group was obviously found that the group mainly produced ikat cotton. The process begins from preparing warp yarn with heddle, then preparing the weft yarns by rolling cotton or ikat, tying and dyeing the ikat cotton. After that the ikat cotton was untied, painted, rolled, spun, connected the weaved thread and ikat weaving. The problems of the textile product development of traditional textile weaving group were the pattern, dyeing process and production process, raw material, equipment, production skills and cost. The needs for traditional textile products development were the group and community's unique pattern, the dyeing with natural dyes and the restoration and preservation the traditional weaving process. 3) The results of the development of the local fabric products of the native weaving of Ban Kutdu group evidently showed that they designed the unique pattern of the group which was the Ku Kong Bang Fai Sane pattern. It comprised of Bang Fai Sane pattern, Dok Pradu pattern and Huay Som pattern before weaving. Later, they dyed the textile with natural dyes: core of jackfruit, core of Caesalpinia sappan, monkey jack, Burma padauk bark, Broken Bones Tree bark, Malabar almond leaves, Chebulic Myrobalans leaves, Eucalyptus leaves and Cassia leaves.

Keywords : Product Development / Local Fabric / Weaving process / Make the pattern / Dyes

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมเกิดการชะลอตัว ส่งผลให้ราคาสินค้าตกต่ำ มูลค่าการส่งออกลดลง ประชาชนมีรายได้น้อย การเลิกจ้างและภาวะว่างงานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แนวทางหนึ่งที่รัฐบาลนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การส่งเสริมศักยภาพการผลิตของชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีรากฐานมาจากความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ให้ทำการผลิตเพื่อการดำรงชีพได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ครอบครัว ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในแต่ละท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วจึงขยายไปสู่ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ และนำไปสู่การส่งออกอันเป็นเป้าหมายของการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จากนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการฟื้นฟูของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมายไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ จนสามารถก่อให้เกิดรายได้และสืบทอดภูมิปัญญาที่เกือบจะสูญหายไปให้กลับคืนมาอีกครั้ง ผ้าทอพื้นเมืองเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมจากนโยบายดังกล่าว และทำให้กลุ่มผ้าทอหลายๆ กลุ่มประสบความสำเร็จ สามารถพลิกฟื้นชุมชนให้มีความเข้มแข็งอยู่ดี กินดี พึ่งพาตนเองด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ (Thipjumnong, A., 2014, p.1)

จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวบ้านมากมาย หนึ่งในนั้นคือการทอผ้าไหม และผ้าฝ้าย ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศ ด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ จึงทำให้ผ้าไหมและผ้าฝ้ายทอมือจังหวัดหนองบัวลำภู ได้รับความนิยมอย่างมาก ทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าในหลายๆ อำเภอถือเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ปัจจุบันมีการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มทอผ้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 1,272 กลุ่ม แต่มีเพียง 26 กลุ่ม เท่านั้น ที่มีศักยภาพพอที่จะสามารถผลิตผ้าทอพื้นเมืองได้มาตรฐานและมีคุณภาพ กลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถผลิตผ้าทอพื้นเมืองได้มาตรฐานและมีคุณภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการทอผ้าของกลุ่มยังทอตามศักยภาพของตน ผู้ทอเป็นผู้สูญเสียส่วนมาก และส่วนใหญ่จะทอไว้ใช้เองในครอบครัว (Provincial community development office of Nong Bua Lamphu, 2014, p.2)

ชุมชนบ้านกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม เมื่อเสร็จจากการทำไร่ ทำนาแล้ว ผู้หญิงจะทอผ้า ผ้าที่ทอจะนำมาใช้ในครอบครัวและใช้ในชีวิตประจำวันในโอกาสต่างๆ เช่น ผ้าอ้อม ผ้าขาวม้า ผ้าผูกถุง ผ้าสบู่ ผ้าแพร ผ้าถุง ผ้าโสร่ง เป็นต้น การทอผ้า (ตาหูก) เป็นงานของผู้หญิงสังคมกำหนดให้เป็นการเตรียมตัวทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน การสืบทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านนี้ จึงมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งสืบมา ปัจจุบันชาวบ้านกุดตุ้มได้รับแรงกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมทางสังคมสมัยใหม่ ทั้งทางความคิดและพฤติกรรม เกิดการขาดช่วงการสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของคน ในท้องถิ่น รวมถึงการทอผ้าเพื่อการค้าขายแทนการทอไว้ใช้เองในครัวเรือน

การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้มขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เพื่อให้กลุ่มได้มีการทอผ้าพื้นเมืองไว้ใช้และจำหน่ายตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นอาชีพเสริมในยามว่างจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน โดยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานหลายฝ่าย ได้แก่ เทศบาลตำบลกุดตุ้ม ในด้านงบประมาณ ในการลงทุนเพื่อจัดหาวัตถุดิบ เช่น ด้าย ฝ้าย ก็ เป็นต้น และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาการและพัฒนาการอำเภอโนนสัง มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการทอผ้าให้มีคุณภาพ ซึ่งกลุ่มยังคงอนุรักษ์การทอผ้าแบบโบราณ ตามที่ได้สืบทอดกันมาเอาไว้ ในกลุ่มมีการทอผ้าที่เป็นลักษณะเด่น โดยยังคงมีการทอผ้าด้วยกี่หรือหูกพื้นบ้านตามภูมิปัญญาที่สืบทอด

กันมา ทั้งการทอด้วยฝ้ายหรือไหม อีกทั้งในการทอผ้าพื้นบ้านหรือผ้าทอมือยังมีกรรมวิธีการทอต่างๆ เช่น ทอเรียบๆ ไม่มีลายเรียกผ้าพื้น ทอเป็นลวดลายเรียกผ้ายก ทอเป็นลวดลายด้วยการจกเรียกผ้าจก ผ้าทอเป็นลวดลายโดยการขีดเรียกผ้าขีด ทอเป็นลวดลายด้วยการมัดย้อมเรียกผ้ามัดหมี่ ซึ่งยังคงมีให้เห็นในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม

การประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม เพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณ เมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม 2557 ที่ผ่านมา โดยได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานจากนาง (Phonbun, U., 2014, March 4) ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มในเบื้องต้น และจัดให้มีเวทีประมวลปัญหา ความต้องการการทอผ้า ทำให้ทราบถึงความต้องการของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ซึ่งต้องการพัฒนากลุ่มให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และต้องการช่วยหนุนเสริมกันเองภายในหมู่บ้านให้ก้าวไปพร้อมๆ กัน โดยปัญหาหลักคือการออกแบบลายผ้าไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า การตลาดไม่กว้างขวาง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์สินค้า การสนับสนุนจากหน่วยราชการ ขาดการประสานงานและไม่ต่อเนื่อง ขาดการวางแผนและการจัดระบบที่ดี รวมทั้งการออกแบบ การตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน การใช้สารเคมีในการย้อมผ้ายังทำให้ผู้บริโภคเกิดอาการแพ้ ระคายเคืองผิวหนัง และเกิดผื่นคัน และต้องการปรับปรุงผลิตภัณฑ์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงประสานความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลกุดตุ้ม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโนนสัง เพื่อร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการพัฒนาระบบการผลิต การย้อมสีธรรมชาติและการออกแบบลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น และสามารถพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษากระบวนการทอผ้า ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้เฒ่า ผู้แก่ ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนบ้านกุดตุ้ม เพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม สมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้มและช่างทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม สภาพปัจจุบันและปัญหาการทอผ้า จำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง พัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภู พาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภู และอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของผ้าทอในจังหวัดหนองบัวลำภู และนโยบายและแนวทางการส่งเสริมพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม และสมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองจำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการระดมความคิดเห็นในการกำหนดตลาดผ้า ประกอบด้วย ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม สมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จำนวน 10 คน ผู้ใหญ่บ้านโพธิ์ทอง หมู่ 13 พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง และตัวแทนจากเทศบาลตำบลกุดตุ้ม ได้แก่ รองนายกเทศมนตรีตำบลกุดตุ้ม นักพัฒนาชุมชน จำนวน 12 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จำนวน 35 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคผ้าทอพื้นเมืองตลาดชายทุ่งก้องบังไฟแสนของผู้บริโภค จำนวน 100 คน โดยกำหนดประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1953, quoted in Phon-Ngam, P., 2009, p.111)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับระเบียบงานวิจัยในเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

เชิงปริมาณ

แบบสอบถาม เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคผ้าทอพื้นเมืองตลาดชายทุ่งก้องบังไฟแสนของผู้บริโภค แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการต่างๆ ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อระดมความคิดเห็นในการนำเสนอการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณค่าของผ้าทอบ้านกุดตุ้ม ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ดังต่อไปนี้ (Phon-Ngam, P., 2009, pp.112-116)

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์บริบทของกลุ่มทอผ้า และวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม

ในขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการศึกษาบริบทของกลุ่มทอผ้า รวมทั้งการสำรวจสภาพปัญหาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทอผ้าที่ได้ดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โดยใช้การประชุมเพื่อระดม ความคิดเห็น การวิเคราะห์บริบทของกลุ่มทอผ้า ซึ่งข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้ จะนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก สมาชิกกลุ่มทอผ้า เกี่ยวกับบริบทของกลุ่มทอผ้า สภาพปัจจุบันและปัญหาการทอผ้า
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง ประกอบด้วย พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง พัฒนาการจังหวัดหนองบัวลำภู พาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภูและอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผ้าทอในจังหวัดหนองบัวลำภูและนโยบาย และแนวทางการส่งเสริมพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชน ผู้เฒ่า ผู้แก่ เกี่ยวกับบริบทชุมชน
4. การจัดสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม และสมาชิกกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จำนวน 10 คน โดย ใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม 2 ชั่วโมง หัวข้อสนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทอผ้า และความต้องการในการพัฒนาการทอผ้า

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการต่อตามแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้นำกลุ่มทอผ้า สมาชิกกลุ่มทอผ้า ผู้นำชุมชน ตัวแทนจากเทศบาล พัฒนาการ และพัฒนาการอำเภอโนนสัง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองในด้านลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สีสันทัน การออกแบบ ฯลฯ
2. ประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆ ในการนำแนวทางการพัฒนากระบวนการทอผ้าที่ได้ในข้อ 1. และข้อ 2. สู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การนำแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่การปฏิบัติ

หลังจากที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการทอผ้าในขั้นตอนที่ 2 จนได้แนวทางที่สมบูรณ์แล้ว ในขั้นตอนนี้จะนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชุมคณะกรรมการผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติ ได้แก่ กลุ่มทอผ้า เพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม
2. ปฏิบัติตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ โดยให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากการประชุมในข้อ 1. ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 ศึกษาดูงานกระบวนการทอผ้าในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ เพื่อรวบรวมแนวคิด หลักการ วิธีการ และทักษะ การผลิตผ้าทอพื้นเมืองที่ประสบผลสำเร็จ
 - 2.2 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกระบวนการผลิต ได้แก่ การย้อม วิธีการและขั้นตอนในการย้อมสี และการออกแบบและสร้างต้นแบบลายผ้า การทอตามลายผ้า รวมทั้งกระบวนการทอผ้า

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการสังเกตแบบไม่มีแบบแผน ผู้วิจัยต้องเข้าไปอยู่และปฏิบัติตนให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทอผ้า ในกระบวนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ประกอบด้วยกระบวนการสังเกต การซักถาม และการจดบันทึกเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและสรุปบทเรียนคืนความรู้สู่ชุมชน

ในขั้นตอนนี้เป็นการสรุปผลการดำเนินการต่างๆ ร่วมกัน ระหว่าง นักวิจัย ผู้นำกลุ่มทอผ้า สมาชิกกลุ่มทอผ้า ผู้นำชุมชน ตัวแทนจากเทศบาล พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการนั้นเกิดประโยชน์อะไรบ้าง อย่างไรบ้าง กิจกรรมใดบ้างที่เหมาะสม และเป็นไปได้ในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผ้าทอ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1. การสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคผ้าทอพื้นเมือง เกี่ยวกับการยอมรับผลิตภัณฑ์
2. การจัดระดมความคิดเห็น กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำกลุ่มทอผ้า สมาชิกกลุ่มทอผ้า ผู้นำชุมชน ตัวแทนจากเทศบาล พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอโนนสัง และตัวแทนจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมสรุปผลการดำเนินงาน แล้วสรุปบทเรียนที่ได้

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความน่าเชื่อถือ โดยใช้วิธีการสอบถาม การสังเกต และสัมภาษณ์จากบุคคลที่ให้ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัย ได้กระทำพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล จนเข้าสู่ขั้นตอนการสรุปผลการวิเคราะห์จึงได้ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วิธีการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยการพิจารณาถึงเวลา สถานที่ บุคคล ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และบุคคลของผู้ให้ข้อมูลแล้ว ข้อมูลที่ได้จะเหมือนเดิมหรือไม่ โดยการสอบถามความต้องการในการผลิตลายผ้าทอสีที่ใช้ในการย้อม ตั้งแต่ 3 คน เพื่อเป็นการยืนยันแต่ถ้าข้อมูลที่ได้ยังแตกต่างกันมากจำเป็นต้องสัมภาษณ์ในประเด็นเดิมซ้ำอีก แล้วตรวจสอบข้อมูลทั่วไปของทุกกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำข้อมูลไปดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

2. ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในเบื้องต้นไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล โดยในแต่ละครั้งที่ทำการเก็บข้อมูลจะบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุป แล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู

ในส่วนนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่า

1.1 การศึกษาริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2510 จากการรวมตัวของแม่บ้านและสตรีในหมู่บ้าน ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม คนแรก คือ นางอุบล พลบูรณ์ ซึ่งมองเห็นว่าผ้าทอพื้นเมืองซึ่งทอไว้ใช้กัน ในครัวเรือนอยู่แล้ว น่าจะสามารถประกอบเป็นอาชีพเสริม ดังนั้น ทางกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้มจึงได้ให้มีการผลิตเพื่อจำหน่าย และเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว และต่อมาในปี พ.ศ. 2555 จึงได้ขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มขึ้นที่เทศบาลตำบลกุดตุ้ม

ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2555 โดยกลุ่มมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนต้องเป็นกรรมการร่วมกัน มีการระดมทุนโดยการรวมหุ้นจากสมาชิก มีสมาชิกทั้งสิ้น จำนวน 22 คน การดำเนินงานของกลุ่มไม่มีระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานของกลุ่ม แต่จะใช้มติของการประชุมคณะกรรมการหรือการประชุมสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มทอดผ้าได้จากการรวมหุ้นของสมาชิก ราคาหุ้นละ 500 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีเงินหมุนเวียนประมาณ 50,000 บาท วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตเป็นเส้นใยสำเร็จรูป หรือเส้นใยประดิษฐ์ สีที่ใช้อยู่เป็นสีสังเคราะห์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตผ้าทอ เช่น กี่หรือหูก ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่ม จะมีแทบทุกคน เพราะสมาชิกกลุ่มมีการทอผ้าใช้เองภายในครัวเรือนอยู่แล้ว

2. ผลการศึกษากระบวนการทอผ้า ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ

ในส่วนนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้า และสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทอผ้า ความต้องการในการพัฒนาการทอผ้า ผลการศึกษา พบว่า

2.1 กระบวนการทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า วัตถุประสงค์ที่กลุ่มใช้ในการผลิตผ้าทอ คือ เส้นใยสำเร็จรูปหรือเส้นใยประดิษฐ์ สีที่ใช้อยู่เป็นสีสังเคราะห์ และสีธรรมชาติ กระบวนการผลิตผ้าทอของกลุ่มๆ จะทอผ้าฝ้ายมัดหมี่เป็นหลัก โดยการเตรียมเส้นด้ายยืน ด้วยการเก็บตะกอ การเดิน เส้นด้ายยืน (การคันเครือ) และการร้อยพันหวี การเตรียมเส้นพุ่ง ด้วยการกวักฝ้าย การคันลำหมี่ หรือปอยหมี่ การมัดหมี่ การย้อมสี การแก้มี่ การแต้มี่ การกวักฝ้ายมัดหมี่ การปั่นหลอดหมี่หรือการปั่นหลอด (กรอ) การสับหูก และการทอผ้าฝ้ายมัดหมี่

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทอผ้าของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า

2.2.1 ปัญหาด้านลวดลายผ้าของกลุ่ม ในปัจจุบันมีปัญหาทั้งในเรื่องของลายผ้าที่ไม่ทันสมัย ลวดลายเป็นลายเดิมๆ ไม่มีลายผ้าใหม่ๆ ให้ลูกค้าได้เลือก การนำลายผ้าที่มีผู้จดทะเบียนแล้วมาทอก็เกิดปัญหาการฟ้องร้องขึ้น และกลุ่มยังไม่มีลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นตัวตนของกลุ่ม และชุมชนที่จะทำให้คนรู้จักกลุ่ม และชุมชนมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ปัญหาด้านการย้อมผ้าของกลุ่ม มีการใช้สีเคมีในการย้อม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา หรือผลกระทบต่อตัวผู้ย้อมเอง ตัวผู้บริโภคและธรรมชาติ สีเคมียังเป็นสีย้อมที่ยากในการสลายตัวทางชีวภาพ ต้องใช้เวลานาน และการทิ้งน้ำเสียจากสารเคมีก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกลืนยังสร้างความรำคาญให้แก่ชุมชนอีกด้วย

2.2.3 ปัญหาด้านกระบวนการผลิตของกลุ่ม เนื่องจากการผลิตผ้าทอของกลุ่มไม่มีคุณภาพ และไม่มีความรู้เท่าที่ควร อันเกิดจากปัญหาในเรื่องของวัตถุดิบที่ใช้ผลิต อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ทักษะการผลิตของสมาชิกกลุ่ม อัตราการผลิตและเงินทุนที่นำมาใช้เป็นทุนในการดำเนินการผลิต

2.3 ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า

2.3.1 ความต้องการด้านการออกแบบลายผ้า การออกแบบลวดลายผ้าทอของกลุ่ม ในปัจจุบัน กลุ่มต้องการที่จะมีลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม ต้องการออกแบบลายผ้าที่ทันสมัย เป็นที่ต้องการของตลาด สมาชิกกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถออกแบบลายผ้าด้วยตนเองได้ ต้องการจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตรลายผ้าของกลุ่ม และต้องการได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

2.3.2 ความต้องการด้านการย้อมผ้า การใช้สีในการย้อมผ้า สมาชิกกลุ่มต้องการที่จะย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติ เพราะสีธรรมชาติจะไม่ไปทำลายสุขภาพของผู้ย้อม ลูกค้าหรือผู้บริโภคผ้าทอ มีสุขภาพดี ไม่เกิดอาการแพ้ ระคายเคืองผิวหนัง เกิดผดผื่นคัน และต้องการที่จะรักษาสีสิ่งแวดล้อม

2.3.3 ความต้องการด้านกระบวนการผลิต กระบวนการผลิตผ้าทอของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม สมาชิกต้องการให้กลุ่มและหน่วยงานของรัฐให้ความสนใจในเรื่องของวัตถุดิบที่ใช้ผลิต อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ทักษะการผลิตของสมาชิกกลุ่ม และเงินทุนที่นำมาใช้เป็นทุนในการดำเนินการผลิต

3. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู

3.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู

3.1.1 การศึกษาดูงานกระบวนการทอผ้า

ผลการศึกษาดูงานกระบวนการทอผ้า ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มอื่น ทำให้ทราบแนวทางการได้มาซึ่งงบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทำให้เข้าใจการจัดการตลาดและช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเอง และทำให้เกิดเครือข่ายและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดระหว่างกลุ่มทอผ้า

ภาพที่ 1 ศึกษาดูงานการบริหารจัดการด้านการตลาดและการทอผ้า

ที่มา : ศึกษาดูงานศูนย์ศิลปาชีพบ้านยางน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วันที่ 14 มีนาคม 2559

3.1.2 จัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดลวดลายผ้า

ผลการจัดประชุมเสนอความคิดเห็นและระดมความเห็น ได้ประเด็นความคิดเห็นในการเลือกลวดลายผ้าที่ชุมชนต้องการ คือ ลายกุ่มกุ่มบังไฟแสน ซึ่งเป็นลวดลายผ้าที่ประกอบด้วยลายบังไฟแสน ลายดอกประดู่ และลายห้วยโซม

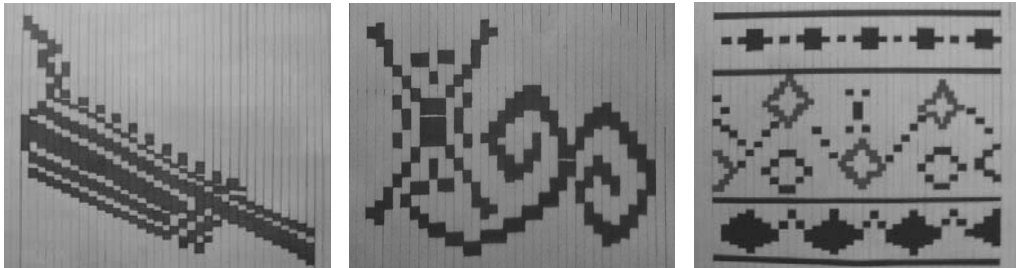

ภาพที่ 2 การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดลวดลายผ้า

ที่มา : การระดมความคิดเห็น ณ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง
จังหวัดหนองบัวลำภู วันที่ 5 เมษายน 2559

3.1.3 การออกแบบลวดลายผ้า

ผลการจัดประชุมเสนอความคิดและระดมความเห็น ได้ประเด็นความคิดเห็นในการพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้าว่า ลวดลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ บั้งไฟแสน ต้นประดู่หรือดอกประดู่ และกูดหรือห้วย และได้ร่วมกันตั้งชื่อลวดลายที่ออกแบบว่า “ลายกูดั้งบั้งไฟแสน”

ภาพที่ 3 ลวดลายผ้า ได้แก่ ลายบั้งไฟแสน ลายดอกประดู่ และลายห้วยโสม

ที่มา : การระดมความคิดเห็น ณ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดดู่ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.1.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการออกแบบลวดลายผ้า

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการในการออกแบบลายผ้า ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาลวดลายผ้าที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการออกแบบลวดลายผ้ามากยิ่งขึ้น มีความเข้าใจ ในกระบวนการออกแบบลวดลายผ้า มีความเข้าใจในรูปแบบลวดลายผ้าที่มีความหลากหลายและร่วมสมัย ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้า สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมการออกแบบลวดลายผ้ามาประยุกต์และปรับใช้ในการทอผ้าของตนได้ และได้แนวทางในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่า ผ้าทอพื้นเมือง

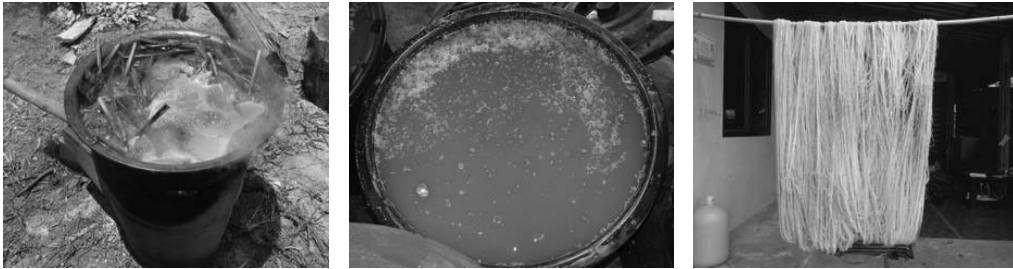

ภาพที่ 4 การอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการออกแบบลวดลายผ้า

ที่มา : การอบรมเชิงปฏิบัติการ ณ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดดู่ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู วันที่ 27-28 เมษายน 2559

3.1.5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการย้อมสีธรรมชาติ

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการในการย้อมสีธรรมชาติ จากแก่นขนุน แก่นฝาง แก่นหาด เปลือกประดู่ เปลือกต้นลิ้นฟ้า ใบหูกวาง ใบส้มมอ ใบยูคา ใบขี้เหล็ก พบว่า แก่นขนุน แก่นหาด จะให้สีเหลือง แก่นฝาง เปลือกประดู่ จะให้สีแดง เปลือกต้นลิ้นฟ้า ใบหูกวาง ใบส้มมอ ใบยูคา ใบขี้เหล็ก จะให้สีเขียว

ภาพที่ 5 การอบรมเชิงปฏิบัติการการย้อมสีธรรมชาติ

ที่มา : การอบรมเชิงปฏิบัติการ ณ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู วันที่ 20 มิถุนายน 2559

3.2 การประเมินผลผลิตผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู

ในส่วนนี้เป็นการประเมินผลผลิต (Out put) และประเมินผลลัพธ์ (Out come) ที่เกิดขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การประเมินผลผลิต (Out put) จากการพัฒนาผลผลิตผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ผลผลิต (Out put) ดังนี้

3.2.1.1 ลวดลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น คือ ลายกุ่มก่องบังไฟแสน ได้แก่

1. ลายบังไฟแสน เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณ และคุณความดีของท่านพระครูวิมลศีลคุณ หรือหลวงปู่บังไฟแสน

2. ลายดอกประดู่ เพื่อให้ทราบว่าบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันนี้ สมัยก่อนมีห้วยอยู่มาก เมื่อน้ำแห้งลงปรากฏต้นประดู่ต้นใหญ่ที่ไหม้ไฟ เหลืออยู่บางส่วนโผล่ขึ้นมา ชาวบ้านจึงช่วยกันยกท่อนประดู่ไปเก็บไว้ที่วัดศรีสว่าง

3. ลายห้วยโสม เพื่อให้คนทั่วไปได้รู้ว่าบ้านกุดตุ้มในสมัยก่อนมีกุดหรือห้วยอยู่มาก สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี น้ำไม่เคยแห้ง สัตว์น้ำพวก กุ้ง หอย ปู ปลา ก็มีมาก

ภาพที่ 6 การออกแบบลายกุ่มก่องบังไฟแสน และผ้าทอลายกุ่มก่องบังไฟแสน

ที่มา : กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2.1.2 กระบวนการทอผ้าที่ใช้การย้อมด้วยสีธรรมชาติ

3.2.2 การประเมินผลลัพธ์ (Out come)

โดยการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภคและประเมินรายได้ที่เพิ่มขึ้น ได้ผลลัพธ์ (Out come) ดังนี้

3.2.2.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอในด้านลวดลาย พบว่าเป็นลายใหม่ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = .41) และด้านความสวยงาม พบว่าเป็นลวดลายสวยงาม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = .42)

3.2.2.2 ผลจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ทอด้วยลายกุ่มก่องบังไฟแสน พบว่ารายได้เพิ่มสูงขึ้น ในภาพรวมมีกำไรเพิ่มขึ้นทุกเดือน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 282,363 บาท โดยในเดือนตุลาคม มีกำไรเพิ่มขึ้นสูงสุด จำนวน 77,750 บาท

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผลเรียงลำดับ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาริบทกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2510 จากการรวมตัวของแม่บ้านและสตรีในหมู่บ้าน เพื่อประกอบเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 จึงได้ขอจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มขึ้น ที่เทศบาลตำบลกุดตุ้ม โดยกลุ่มมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนต้องเป็นกรรมการร่วมกัน โดยทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทั้งในเรื่องการตลาด การจำหน่ายสินค้า การติดต่อลูกค้า รับคำสั่งซื้อจากลูกค้า นำคำสั่งซื้อมากระจายให้แก่สมาชิก ทำทะเบียนคุมสินค้า ทำบัญชีลงทะเบียนรายรับ-รายจ่าย การตรวจสอบคุณภาพสินค้า และการประชาสัมพันธ์สินค้า การดำเนินงานของกลุ่มไม่มีระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานของกลุ่ม แต่จะใช้มติของการประชุมคณะกรรมการหรือการประชุมสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก คณะกรรมการมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Thipjumnong, A. (2014) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าทออำเภอกระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มทอผ้ากระแสนธุ์ มีการใช้ฝ้ายและเส้นใยประดิษฐ์เป็นวัตถุดิบหลักในการทอผ้า สีที่ใช้ย้อมเป็นสีสังเคราะห์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตผ้าทอ เช่น กี่หรือหูก ซึ่งประกอบขึ้นจากวัสดุ อุปกรณ์ที่มี และหาได้ภายในชุมชน โดยช่างผู้ที่มีความชำนาญจากภายในชุมชนเอง เพื่อสรุปผลการดำเนินงานปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน และจะมีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ผลการศึกษากระบวนการทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า การเตรียมเส้นด้ายยืน โดยการเก็บตะกอ การเก็บตะกอเป็นการร้อย ถักเชือก ตะกอบนและตะกอล่างคล้องกัน เพื่อร้อยเส้นด้ายยืนผ่านช่องระหว่างกลางที่ตะกอนั้นคล้องกันอยู่โดยที่ตะกอจะทำหน้าที่แยกเส้นด้ายยืนออกเป็น 2 หมู่ การเก็บตะกอมัดหมี่ผ้าฝ้าย กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้มมี 3 แบบ คือ 1) การเก็บตะกอ 2 ตะกอ 2) การเก็บตะกอ 3 ตะกอ และ 3) การเก็บตะกอ 4 ตะกอ การเดินด้ายยืน เป็นเส้นด้ายตามยาวแนวตั้ง โดยจำนวนเส้นด้ายยืนจะต้องมีความสัมพันธ์กันกับจำนวนช่องพื้นพืม เพื่อเป็นการกำหนดความกว้างของหน้าผ้า และการร้อยพื้นหวี เป็นการร้อยเส้นด้ายยืนผ่านช่องพื้นหวีแต่ละช่อง จำนวนเส้นด้ายยืนร้อยผ่านช่องพื้นหวี 1 ช่องต่อเส้นด้ายยืน 2 เส้น แต่ก็สามารถร้อยเส้นด้ายยืนผ่านช่องพื้นหวีได้น้อยกว่า 2 เส้น หรือมากกว่า 2 เส้นได้เช่นกัน ผลการศึกษาสอดคล้องกับ The Encyclopedia of Thai Youth (2015, p.1) ที่กล่าวว่า หลักการเบื้องต้นในการทอผ้าคือต้องการให้มีการ

ขัดลายกันระหว่างด้ายเส้นยืน กับด้ายเส้นพุ่ง เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะให้เกิดเป็นผืนผ้าขึ้น ด้ายเส้นยืน (บางแห่งก็เรียกเส้นเครือ) จะมีจำนวนกี่เส้นหรือมีความยาวเท่าใดก็ตาม จะต้องมีการชิงให้ตึงและยึดอยู่กับที่ และการเตรียมเส้นพุ่ง โดยการกวักฝ้าย การกวักฝ้ายสามารถทำได้ โดยการนำใจเส้นด้าย สวมเข้ากับกงหรือระวีง แล้วทำการหาเงื่อนเส้นด้าย จากนั้นนำเงื่อนเส้นด้ายมาผูกกับอีก หมุนอีกให้ตามรอบเหมือนอย่างเข็มนาฬิกา เพื่อกวักเส้นด้ายให้เรียงเส้นพันรอบอก ไป-มา จนหมดใจด้าย นำเส้นด้ายที่ทำการกวักเสร็จแล้วไปทำการคันเป็น ลำหมี (ปอยหมี) การคันลำหมี หรือปอยหมี เป็นการนำเส้นด้ายที่ผ่านการกวักแล้วมาคันเป็นลำหมี (เป็นการ เรียงลำดับเส้นพุ่ง) โดยใช้โองคันหมีคันเส้นด้ายเป็นลำหมี ให้จำนวนลำหมีเข้ากับลายผ้าที่ต้องการมัดลาย ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Phon-Ngam, P. (2009, pp.139-145) ที่กล่าวว่า การกวักฝ้ายสามารถ ทำได้โดยการนำใจเส้นด้ายสวมเข้ากับกงหรือระวีง แล้วทำการหาเงื่อนเส้นด้าย จากนั้นนำเงื่อนเส้นด้าย มาผูก กับอีก หมุนอีกตามเข็มนาฬิกา เพื่อกวักเส้นด้ายให้เรียงเส้นพันรอบอก ไป-มา จนหมดใจด้ายนั้น นำเส้นด้ายที่ทำการ กวักเสร็จแล้วไปทำการคันเป็นลำหมี (ปอยหมี) การมัดหมี เป็นการมัดกลุ่มฝ้ายแต่ละลูกหมีด้วยเชือกฟางจน ครบหลักหมี การเริ่มต้นมัดลายหมีจะมัดจากด้านบนไล่เรียงลงข้างล่าง หรือมัดข้างล่างก่อน จึงไล่เรียงขึ้นข้างบน ก็ได้ โดยเริ่มมัดปลายเชือกด้านหนึ่งกับลูกหมีก่อน จึงพันอีกปลายหนึ่งซ้อนทับให้แน่นเพื่อไม่ให้สีย้อมซึมเข้าข้อ หมี เมื่อพันทับกันไปจนได้ความยาวตามลายหมี แล้วมัดปลายเชือกกับลูกหมีให้แน่นเช่นกัน โดยเหลือปลายเชือก ไว้เมื่อเวลา แก้วป้อมมัดจะทำได้ง่าย

3. ผลการศึกษาปัญหาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง พบว่า ด้านลวดลายผ้าของกลุ่มทอผ้า พื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า ลายผ้าที่ทอในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นลายผ้าโบราณ ลายที่ทอเป็นลายเดิมๆ ที่ทุกกลุ่มทอ กันอยู่แล้ว ทำให้ผ้าทอของกลุ่มชายไม่ได้ราคา ลายผ้าที่ทอไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า สมาชิกกลุ่มขาด ความรู้และทักษะการออกแบบลวดลายใหม่ๆ ที่ทันสมัย ผลการศึกษาสอดคล้องกับการวิจัยของ Wong-Aree, T. (2013) ได้ศึกษา ผ้าพื้นเมืองชาวไทพวน : ลวดลายและเส้นสายอารยะธรรมบ้านเชียง จากอดีตสู่ปัจจุบัน พบว่า กระบวนการออกแบบลวดลายผ้าพื้นเมืองไทพวนในปัจจุบัน เกิดขึ้นจากการจดจำจากประสบการณ์ โดยไม่มีการ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ยังเป็นการนำเอารูปแบบของลวดลายดั้งเดิมมาใช้ หากแต่หยิบเอาลายจากผืนหนึ่งมา รวมกับอีกผืนหนึ่งเพื่อให้เกิดเป็นลายใหม่เท่านั้น กลุ่มขาดบุคลากรที่มีความรู้ และทักษะในด้านการออกแบบ ลายผ้า ปัญหาด้านลิขสิทธิ์ เมื่อนำลายผ้าของกลุ่มอื่นมาทอและไม่มีลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มและชุมชน ด้านการย้อมผ้าของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า กลุ่มมีการใช้สีเคมีในการย้อมผ้าทอเป็นหลัก เมื่อซักผ้า หรือใช้ผ้าไปนานๆ สีผ้าจะตกสีเคมีที่นำมาย้อมส่วนใหญ่จะมีคุณภาพต่ำ สีเคมีเมื่อใช้ย้อมเป็นเวลานานๆ ทำให้ เกิดปัญหากับสุขภาพของคนย้อม เพราะมีสารที่ ก่อให้เกิดมะเร็งผสมอยู่ การใช้สีเคมีในการย้อมผ้ายังทำให้ลูกค้า หรือผู้บริโภคเกิดการแพ้ ระคายเคืองผิวหนัง และเกิดผื่นคัน เป็นพิษต่อร่างกาย น้ำที่ได้จากการหมักสีเคมี ยัง ทำลายสิ่งแวดล้อม และสมาชิกกลุ่มขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สีย้อมผ้า ผลการศึกษาสอดคล้องกับ แนวคิดของ Dathong, W. (2010) ที่กล่าวว่า สีเคมีที่ใช้ในการย้อมผ้าทำให้เกิดโรคต่างๆ ในระบบทางเดินหายใจ โรคมะเร็ง โรคผิวหนังที่เกิดจากการสะสมของสารเคมี จากการย้อมผ้าด้วยสีเคมี ที่มีกลิ่นฉุน แสบจมูก ทำให้เกิด อาการวิงเวียน เป็นโรคพิษสำแดง ไม่สามารถที่จะย้อมใหม่ต่อไปได้ และด้านกระบวนการผลิตของกลุ่มทอผ้า พื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า ด้านวัตถุดิบ เส้นใยฝ้าย และเส้นใยไหม หาซื้อได้ยาก มีราคาแพง ทำให้ผลิตได้ ไม่ เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ไม่สามารถควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานของวัตถุดิบได้ กลุ่มต้องซื้อวัตถุดิบ เองทั้งหมด เพราะไม่สามารถผลิตวัตถุดิบได้เอง เส้นด้ายที่ใช้ทอขาดง่าย ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและแหล่ง จำหน่ายวัตถุดิบอยู่ไกล ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้อ

4. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง พบว่า ด้านลวดลายผ้าของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม พบว่า กลุ่มต้องการลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มและชุมชน ต้องการออกแบบลวดลายใหม่ๆ ที่ทันสมัย เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน ต้องการจัดฝึกอบรมการออกแบบลายผ้าให้แก่สมาชิก สมาชิกกลุ่มต้องการ มีความรู้ และสามารถออกแบบลายผ้าเป็น ได้ลายผ้าที่ตรงตามความต้องการของตลาดและลูกค้าต้องการจัดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรลายผ้าที่เป็นของกลุ่มและชุมชน และต้องการได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ผลการศึกษาสอดคล้องกับการวิจัยของ Phon-Ngam, P., et al. (2015) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนในกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองไทยเลย จังหวัดเลย พบว่า ชุมชนต้องการลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คือ ลายดอกคูณที่เป็นดอกไม้ประจำท้องถิ่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thipjumnong, A. (2014) ได้ศึกษา การพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าทออำเภอกระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา พบว่า ลายผ้าที่กลุ่มทอในปัจจุบันเป็นลายประยุกต์มากกว่าลายดั้งเดิม ด้านการย้อมผ้า การใช้สีในการย้อมผ้า สมาชิกต้องการมีสุขภาพดี ไม่ต้องการให้มีสารเคมีตกค้างในร่างกาย ต้องการให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคผ้าทอมีสุขภาพดีไม่เกิดอาการแพ้ ระคายเคืองผิวหนัง และเกิดผื่นคัน ต้องการจัดฝึกอบรมการย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติ เพื่อยกระดับผ้าทอของกลุ่มให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และต้องการอนุรักษ์การย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติให้คงไว้ต่อไป ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Dathong, W. (2010) ที่กล่าวว่า สีธรรมชาติเป็นสีที่บริสุทธิ์ ไม่มีพิษต่อร่างกาย ไม่ก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ และผ้าที่ได้มีความโดดเด่นเฉพาะ เวลาทอขึ้นเงา สีไม่ตก ใส่สบาย

5. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม จังหวัดหนองบัวลำภู ตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสร้างจิตสำนึกและสร้างแรงจูงใจ โดยการจัดศึกษาดูงานกระบวนการทอผ้า ทำให้กลุ่มเกิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มอื่น ทำให้ทราบแนวทางการได้มาซึ่งงบประมาณ ในการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทำให้เข้าใจการจัดการตลาดและช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการตลาด และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเอง และทำให้เกิดเครือข่าย และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดระหว่างกลุ่มทอผ้า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Phon-Ngam, P. (2009) ได้ศึกษาพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาดังนั้น มีกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาดูงานด้านกระบวนการทอผ้า การย้อมผ้า และการบริหารกลุ่ม ทั้งนี้เพราะได้นำวิธีการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดลวดลายผ้า และการออกแบบลวดลาย ส่วนการพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้านั้น ได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับลวดลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น คือ ลายกู่ก้องบั้งไฟแสน กล่าวคือจากการที่ชุมชนบ้านกุดตุ้ม ในสมัยก่อนมีห้วยโซมอยู่มาก และเมื่อน้ำแห้งได้พบ ต้นประดู่ต้นใหญ่ที่ไหม้ไฟเหลืออยู่บางส่วนโผล่ขึ้นมา อีกทั้งมีการจัดประเพณีบุญบั้งไฟแสนขึ้นเป็นแห่งแรกของจังหวัดหนองบัวลำภู และของภาคอีสาน กลุ่มและชุมชนจึงมีแนวคิดร่วมกันว่าน่าจะมีการออกแบบลวดลายผ้าที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชน จึงมีการระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดลวดลายผ้า ลวดลายที่ได้จึงเป็นลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มและชุมชน ต้องการคือ ลายกู่ก้องบั้งไฟแสน ซึ่งประกอบด้วย ลายบั้งไฟแสน ลายดอกประดู่ และลายห้วยโซม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาแนวนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม ควรเป็นแบบแผนเชิงนโยบายระดับท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความต่อเนื่องในการสนับสนุน ด้านงบประมาณ และการพัฒนา ด้านกระบวนการผลิต เทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐาน

2. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาแนวนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยในเรื่องการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างจริงจัง การส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มมีระบบเครือข่ายในรูปแบบความร่วมมือ มุ่งเน้นในเรื่องของการสนับสนุน ส่งเสริมซึ่งกันและกันของกลุ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประสานงานเครือข่ายด้านการตลาดและเครือข่ายด้านการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการทอ

3. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาแนวนโยบายในการสนับสนุน ส่งเสริม หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดหาช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และจัดหาตลาดรองรับผลผลิตเพื่อสร้างความมั่นใจในการจำหน่ายให้แก่กลุ่มทอผ้า

4. ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือการทอผ้า เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ควรวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการทอผ้าครบวงจร ตั้งแต่การส่งเสริมการปลูกฝ้าย การออกแบบลวดลาย การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า รวมทั้งการแปรรูป และช่องทางการตลาด

2. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษารูปแบบ และวิธีการถ่ายทอดความรู้การทอผ้าพื้นเมือง บ้านกุดตุ้ม โดยเฉพาะบางขั้นตอนเป็นกระบวนการที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทอดความรู้

3. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ควรมีการนำประเด็นเกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมืองไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

4. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ควรมีการศึกษาต่อในเรื่อง แนวทางการสร้างเครือข่าย หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่าย และระบบเครือข่ายของกลุ่มพื้นเมืองบ้านกุดตุ้ม กับกลุ่มทอผ้าอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเริ่มต้นระบบการบริหารจัดการที่ขยายวงกว้างขึ้น

5. จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการทอผ้า เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนของชาติได้รู้จักการทอผ้า ซึ่งจะเป็นการสืบสานภูมิปัญญาด้านการทอผ้าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

References

Dathong, W. (2010). **Dyeing with natural dyes**. [Online]. Available : <http://www.nstda.or.th>. [2015, May 31].

Phonbun, U. (2014, March 4). Chairman of local weaving group Ban Kok Du. Interview.

Phon-Ngam, P. (2009). **A Development of Potential and Standard of One Tambol One Product A case Study in a local hand-made clothes group Ban Nadong Na Dong District Loei Province**. Loei : Loei Rajabhat University.

Phon-Ngam, P., et al. (2015). **Adding value to the enterprise products of Thai-Loei woven fabric group in Loei Province**. Bangkok : National Research Council of Thailand and The Thailand Research Fund.

Provincial community development office of Nong Bua Lamphu. (2014). **Annual Report for the year 2014**. Nong Bua Lamphu : Provincial community development office of Nong Bua Lamphu.

Srinil, B., et al. (1999). **Research and development of technology to level up Thai local textiles quality standards for the competitive markets**. Bangkok : The Thailand Research Fund.

The Encyclopedia of Thai Youth. (2015). **Thai Traditional Weaving Art**. [Online]. Available : <http://kanchanapisek.or.th/kp6>. [2015, May 25].

Thipjumnong, A. (2014). The Marketing Development of The Cloth Woven Products in Krasaesin, Songkhla Province. **Srinakharinwirot Research and Development Journal of Humanities and Social Sciences**, 6(12), 161.

Wong-Aree, T. (2013). **Native Fabrics of Tai Phuan's Wisdom : Pattern and Textile Design Banchaing's Culture from the Past to Present**. Udon Thani : Santapol College.